
Volba portretního objektivu a vztah jeho na portretní fotografii.

Volba objektivu pro určité účely jest velice závislá od různých okolností a zvláště při volbě objektivu, sloužícího výhradně k portretování nutno všechny závažné okolnosti uvážit, abychom zvolili objektiv, když ne všestranně, tedy alespoň pro většinu snímků vyhovující. Hlavními podmínkami, které vždy v úvahu brány býti musí, jsou: Největší formát, který objektiv má vykresliti, světelnost a nač se mnoho zapomíná, délka atelieru.

Pokud se týče podmínky první lépe jest vždy voliti objektiv pokud možno pro větší formáty, a ne chtíti přespřílišným zacloňováním na úkor věrnosti snímky obraz zvětšovati na míru, na kterou objektiv absolutně nestačí. Jako pravidlo pro rozlohu obrazu na desce platí, že velikost osoby na desce má obsahovati nejvýše polovinu desky. Poskytuje ovšem objektiv vždy možnost většího obrazu než obnáší polovina desky, děje se to však skorem vždy na úkor perspektivní správnosti a působí snímky takové nevkusným dojmem. Samo sebou se rozumí, že přednost nutno dáti objektivu světelnějšímu, jichž předností jest větší zorné pole, které použitím vhodné blendy při fotografii skupinové jest neocenitelné.

Pokud se povšechně týče clon u objektivu portretního, tedy slouží pravidelně clony velké ku snímkům poprsí, střední pro snímky osob stojících a malé pro skupiny; samo sebou se rozumí, že pořad tento se vždycky nezachovává. V první řadě záleží ovšem volba vhodné clony od intensity světla. Velké blendy dávají, jak všeobecně známo, obraz méně ostrý a ostrost jakož i hloubka ostrosti, čímž rozumí se pokud lze největší soulad ostrosti mezi různě vzdálenými body předmětu na matné desce, bere na se, čím menší clony použijeme. Následkem toho však čím stává se ostrost obrazu na matné desce použitím menší blendy větší, v tom poměru zmenšuje se světelnost objektivu a zvětšuje se doba expoziční. Světelnost objektivu závislá jest od mnoha faktorů. Předně záleží na jakosti skla použitého (má býti pokud možno bezbarvé), dále na dobrém vybroušení a konečně jak již v předu podotknuto od poměru ohniskové vzdálenosti objektivu k jeho průměru; čím kratší ohnisková vzdálenost u přirovnání k průměru objektivu, tím větší světelnost a tím menší však hloubka ostrosti. Světelnost a hloubka ostrosti stojí k sobě v převráceném poměru, proto je záhodno při volbě portretních objektivů stanoviti určitou mez světelnosti, která by nebyla na újmu hloubce ostrosti. Pokud se týče volby, jak silně světelný objektiv nutno opatřiti, závisí tato od poměrů světelných, které nejsou všude stejné a řídí se dle geografické polohy místa, nutno tedy v krajinách severnějších používati světelnějších objektivů

než v krajinách jižních, dále dle polohy atelieru a konečně dle ročního a denního času.

Při použití jedné a téže clony běře hloubka ostrosti na sebe, čím dále od předmětu aparátem se vzdalujeme, tedy čím menší je předmět na matné desce a obráceně hloubky ostrosti ubývá, čím více se aparátem k předmětu přibližujeme a dokonce se ztrácí, když velikost obrazu jest přehnaná.

Jedná-li se o konečnou volbu objektivu k účelům portretním, jest nutno přihlížeti k dvěma hlavním momentům. Chceme-li objektiv větší světelnosti či větší hloubky ostrosti a máme-li se v 1. případě pro kratší, v 2. případě pro delší ohniskovou vzdálenost, která také větší obraz poskytuje, rozhodnouti.

Mnohdy nuceni jsme voliti objektiv s kratším ohniskem, ne však pro větší světelnost, ale pro krátkost atelieru, poněvadž při kratší ohniskové vzdálenosti jest vzdálenost předmětu od aparátu při fotografování též menší. Při objektivěch světelných, které mají menší hloubku, může se ztráta tato nahraditi použitím menší clony, při čemž ztráta na světelnosti jest celkem nepatrná.

Pokud se týče zostření obrazu jest pamatovati, že přes to, že při portretních objektivěch optické a chemické ohnisko jest si na vzájem rovno, přece pravidelně při portretování obličejů z profilu zaostřujeme na oko zadní, poněvadž partie přední na negativu též ostře vyjdou.

Jestliže v optickém obraze na matné desce při zostření na určitý bod stejně vzdálené body přední či zadní stejnou ostrost neb neostrost jeví, není tomu tak na chemickém obraze (v negativu); bod, na který jsme zaostřili, zůstává vždy nejostřejší, kdežto body přední vyjdou vždy ostřejší než body zadní. To jest pravidlem. Častým užíváním opotřebují se však vložky kasetové, čímž se stane, že deska v kasetě nepříjde na totéž místo, kde se nalézá zastavovací deska, v kterémžto případě konečný resultat s předu uvedeným pravidlem ovšem nesouhlasí. Jest tedy nejjistějším několika pokusy přesně stanoviti, pokud odchylka tato na konečný resultat působí, abychom pak vhodným opatřením vadě této čeliti mohli. (Mimo chodem podotýkám, že vada tato jeví se i u našeho portretního přístroje klubovního a že by bylo záhodno odchylku tuto přesně zjistiti, aby vhodným posunutím desky visirovací po zaostření odchylka tato se vyrovnala.)

Pokud se týče velikostí obrazů na desce budiž pamatováno:

Největší obraz celé stojící osoby na desce nemá více obnášeti než polovinu ohniskové vzdálenosti objektivu; ku př. je-li fokus 20 cm, má snímka stojící osoby obnášeti 10—11 cm. Velikost obličejů při poprsí (od vlasů ku bradě) má obnášeti nejvýše $\frac{1}{6}$ desky. Při snímkách osob stojících má obnášeti vzdálenost objektivu od opěradla, kterého ku správnému držení hlavy se používá, ne méně než 5 m, aby obraz odpovídal podmínkám ostrosti. Při snímkách osob sedících (as po kolena) možno aparátem o něco blíže se přiblížiti, avšak ne pod 3—3,5 m, neboť pak již výsledek není dosti uspokojivý, zvláště použije-li se většího objektivu, v kterémžto případě jest nutná vzdálenost $3\frac{3}{4}$ —4 m. *Jar. Petrák.*